

PASAJ

Barın Han'da

BARIN HAN'DA YENİ PROJELERİNİ SÜRDÜREN PASAJ İNİSİYATİFİNDEN SELİN ATİK, ELİF BURSALI, ZEYNEP OKYAY, SEÇİL YAYLALI İNİSİYATİFLERİ VE YENİ ÇALIŞMALARINI KONUŞTUK.

**SANAT DÜNYAMIZ-
SELİN ATİK,
ELİF BURSALI,
ZEYNEP OKYAY,
SEÇİL YAYLALI**

SANAT DÜNYAMIZ: Öncelikle PASAJ'ın kuruluşundan ve ne gibi ihtiyaçlarla yola çıktığımızdan bahsedermisiniz? Nasıl bir motivasyonla doğdu ve nasıl bir araya geldiniz?

SEÇİL YAYLALI: PASAJ'ın kurulduğu dönemde kısa süreli sergi ve atölye çalışmalarının gerçekleştirilebileceği mekânlara ihtiyaç vardı. PASAJ, sanatçıların yeni çalışma pratiklerini deneyimleyebilecekleri satış odağı dışında bir alan yaratmaya çalıştı.

Ekip çok organik bir şekilde bir araya geldi. Suna Tüfekçi ve benim mekân yaratma fikrimize Elif Bursalı da katıldı ve Zeynep Okyay'ı davet etti. PASAJ 2010 Aralık ayında Halep Pasajı'nda 27 metrekarelik bir odada faaliyetlerine başladı. İlk dönemde dört kişilik bir grup olarak ve gönüllü destekçilerle faaliyet gösterdik. Çok kısa sürede kendimizi yoğun bir programın içinde bulduk. Bu durum bizim sanat ortamındaki bir ihtiyaca cevap verme rolümüzü doğrular gibiydi.

ZEYNEP OKYAY: Herkes inisiyatif olarak PASAJ'a dahil oluyor ve kendi iş tanımını kendisi belirliyor. Şu anda 7 kişilik bir ekibiz. Bazı dönemlerde bazılarımız diğerlerinden çok daha yoğun çalışıyor. Uzun zamandır ekibe destek veren ve sonunda bilfiil içinde aktif rol alan ekip arkadaşları-

mız da oldu, Giorgio Caione, Özgür Demirci gibi ve bu sene Selin Atik. Ayrılan ekip arkadaşlarımız da oldu tabii. Ayrıca bu yıl iletişim danışmanlığımızı Zeynep Nur Ayanoğlu üstleniyor ve görünürlüğümüzü arttırmak ve kendimizi ifade edebileceğimiz doğru mecralarla bizi buluşturmak için çok büyük bir destekte bulunuyor.

S. D.: Geçtiğimiz 13 yıl içinde Türkiye'de sanat çevresinde yaşanan yerde inisiyatifler nasıl bir pozisyon- da duruyor sizce ve bu pozisyon yıllar içinde ne gibi değişim gösterdi?

Z. O.: İnisiyatif, içinde yaşadığımız dünya düzeninde güç olarak atfedilen niteliklerin çoğundan yoksundur. Girişimin üyeleri kendilerini öne çıkarmazlar, müdür/müdüre olmazlar. Etraflarında olan bitene karşı duyarlıdırlar. Genellikle ekonomik güçten yoksun oldukları için süreklilikleri tehdit altındadır. Öte yandan çok hızlı manevra alabilirler, elindeki kaynakları en iyi şekilde kullanmak durumundalar.

İnisiyatiflerin Türkiye sanat ortamında çok önemli bir rolünün olduğunu ve bunun yeterince fark edilmediğini düşünüyoruz. Türkiyeli sanat inisiyatifleri çoğu zaman kendi ülke-

lerinin dışındaki bir yerde çok daha fazla itibar görüyor. Kurumsal ve ticari yapılar inisiyatifleri bir paydaş olarak görmüyor. Bu aynı zamanda sanat ortamındaki değer yargılarıyla da ilgili. Bu durum da gerçekleşebilecek birçok farklı yapıdaki işbirliğini ortadan kaldırıyor ve tektipleştiriyor. PASAJ olarak biz çok daha çoğulcu bir yapıda hareket etmeyi amaçlıyoruz.

ELİF BURSALI: İnisiyatiflerin sayısına baktığımız zaman, her dönem neredeyse aynı sayıda aktif inisiyatif olduğunu da görebiliyoruz. Bir bayrak yarışı gibi çünkü inisiyatif dediğimiz yapı doğası gereği bir gün sonlanacak

ve bir diğeri başlayacak. İnisiyatifler çoğu zaman, toplum ile daha bir arada çalışıyor, bu nedenle ihtiyacı daha hızlı görüp ihtiyaca cevap verebiliyorlar ama kurumlar ve kamu kuruluşları isleyis olarak daha yavaş yapılar. Bu yapılarda inisiyatif alma şansınız oldukça düşük, bürokrasi zaman kaybettiriyor. Oysa inisiyatif çok daha esnek bir yapıda ve zaman kaybetmeden, çoğu zaman risk alarak hareket edebilir.

S. D.: PASAJ'ın temel amaçları neler, ne gibi yerlere dokunmayı hedefliyor ve kendini nasıl tanımlıyor?

Durum Budur, PASAJ dokümantasyon etkinliği, 22 Aralık 22, PASAJ @ Barn Han, photo by E. Emirdağ

E. B.: PASAJ sanatçıları çevreleriyle diyalog içinde mekâna özgü projeler geliştirmeye davet ediyor. Sanatı geçişler, iş mekanları ve uğrak yerleri gibi sanat işlevi dışında tasarlanmış alanlar içinde yeniden konumlandırarak, sadece sanat geçmişi olanlarla değil, henüz çağdaş sanatla ilişkisi olmamış kişilerle de buluşturmayı amaçlıyor.

Özellikle Türkiye gibi çağdaş sanata erişimin sınırlı sayıda kişiye açık olduğu bir yerde, farklı özgeçmişten kişilerle sanatçıyı buluşturmak ve bu buluşmalarda sanat yoluyla birbirine dokunmak, bilgi takası gerçekleştirmek ve yeni bir seyirci/katılımcı topluluğuyla sanatçının işini yeniden ele almasına olanak vermek istiyoruz.

Burak Kabadayı, 24 Saat,
PASAJ Tarlabası, 2017,
photo by burak kabadayı

SELİN ATİK: PASAJ'da seyirci ile buluşan bir iş illa bitmiş bir iş olmak zorunda değil. Sanatçı etkinliğini istediği formatta şekillendirebilir; bu tek günlük bir etkinlik de olabilir bir aylık da sergi, atölye, performans, açık stüdyo, konuşma formatında... Kıscası sanatçının tercih ettiği herhangi bir şekilde gerçekleşebilir. PASAJ olarak sanatçıya gerçek bir deneyim alanı sağlamaya çalışıyoruz. Bizce sanatçıların araştırma ve üretimlerini sürdürbilmeleri için imkânlarla ihtiyaçları var. PASAJ sahip olduklarını sanatçılarla paylaşmak istiyor ve bunun için yapılar oluşturmaya çalışıyor. Bunlar her zaman büyük şeyler değil, örneğin yaz programında boşluklar olduğunda mekân sanatçılara bir stüdyo alanı olarak açarak farklı bir atölyede çalışsınlar, üretsinsinler ve ürettiklerini bir etkinlik ile bizimle paylaşsınlar istedik. Bu şekilde sanatçıların yeni üretimlerini kolaylaştırabileceğimizi

zi, halihazırda ürettikleri alanlardan farklı alanları keşfetmeleri ve fikirlerini ve bakış açılarını diğer sanatçılar ve profesyonellerle paylaşmaları için bir platform sağlayabileceğimizi düşündük. Programın adı "*küçük şeyler*", çünkü biz küçük şeylerin gücüne ve potansiyeline inanıyoruz. Dört yıldır devam ediyor.

S. D.: Barın Han'la olan programınız nasıl başladı neler yapmayı planlıyorsunuz?

E. B.: Karaköy'deki mekanımızı boşaltmıştık ve yeni bir mekân arayışındaydık. Daha önce faaliyet gösterdiğimiz alanlar han ve pasajlar olduğu için sanırım halihazırda işleyen ve sosyo-ekonomisi olan alanlar bizi cezbediyor. Barın Han'ı bir süredir takip ediyorduk ve bize bir oda vermeyi düşünüp düşünmeyeceklerini sorduk. Şimdi PASAJ@Barın Han ismini verdiğimiz bu süreç karşılıklı destek

ve işbirliği ile devam ediyor ve İstanbul sanat ortamında örnek teşkil edebilecek bir yapıya sahip, bizce. Dünyada da farklı örnekleri var. Ekipten Seçil'in Şili Santiago'da ziyaret ettiği kendi bahçesindeki küçük kulübeyi bir başka bağımsız sanat alanına ev sahipliği yapan bağımsız sanat alanı LOCAL'dan ilham aldık ve bu önerimizi Barın Han'a ilettik. Onların da olumlu yaklaşımı ile 3+6 ay ile başladık ve bir sonrakinin planlamaya devam ediyoruz.

S. D.: Sergi programını nasıl oluşturduunuz nelere dikkat ettiniz kimler yer alacak? Biraz önümüzdeki sergilerden ve isimlerden bahsedebilir misiniz?

Z. O.: Nisan 2022'den itibaren Barın Han'ın 3,5. Kattayız. Burada Çemberlitaş ve tarihi yarımada gündelik yaşamın temsilleri ve temsillerinin ötesindeki gerçekliği üzerine yoğunlaştık. Sanatçıları tarihi yarımada

Dream Circus Project by Daniele Catalli, 2014,
photo by Eleonora Diana 5

Nihan Somay & Eduardo Cruces,
Henüz yazılmamış olanı okumak küçük şeyler atölye rezidansı kapsamında,
PASAJ@Barın Han, 2022.

insan, bitki ve hayvan, su ve toprak, çarşı ve bahçe, mimari ve tüm canlı ve cansız varlıklar arasındaki ilişkiyi göz önünde bulundurarak 21. yüzyıl yaşam pratiklerini, günlük davranış ve deneyimlerini yeniden düşünmeye davet ediyoruz. Bu program kapsamında PASAJ halen devam eden,

Özcan, Zeynep Özkanca, Eren Yıldırım, Ege Kanar ve Umut Erbaş işbirliğinde gerçekleştireceği Yumuşak Taş projesi ile 13m2'nin Barın Han ve çevresi için uzaktan kurguladığı Hissel Kurgular projesi deprem nedeniyle ileriki tarihlere ertelendi. Yakın zamanda programda yer alacak sanat-

S. A.: Barın Han'daki etkinlik ve sergilerin yanı sıra PASAJ'ın yurt dışında katılım daveti aldığı çeşitli fuarlar ve organizasyonlar da oluyor. 2023 yılında, sanatçılar tarafından yürütülen sanat alanları için iletişim ve işbirliği olanakları sağlayan uluslararası platform Supermarket Bağımsız Sanat Fuarı'na katılmayı planlıyoruz. Aynı fuarda, inisiyatifler için bireysel

ve kolektif beklentileri, motivasyonları ve diğer dinamikleri, uyumsuzluk deneyimlerini ve çözüm yollarını araştıran çoklu bir anlatı olarak tasarladığımız bir yuvarlak masa tartışması düzenleyeceğiz.

Program hakkında en güncel bilgiye, pasaj.org sitesinden ve sosyal medya hesaplarımızdan (pasajist) ulaşılabilir.

şekilde kurgulamasını talep edeceğiz, bir mekanımızda yapacakları atölyeler diğeri ise uygun olursa herhangi bir afet bölgesinde uygulanabilecek atölyeler olarak. Böyle açık kaynak bir bilgi birikimi yaratmaya çalışacağız. Birlikte üretmek, üretim sürecini paylaşmak PASAJ için çok önemli bir nokta.

Atölye programının yanı sıra, sanatçıların projeleri kapsamında yürü-

lax at pasaj, mk yurttaş,
photo by mkyurttaş 2

kolektif olmanın doğası ve yapısını araştıran Geleceğin Arzuları Var isimli projesinden kolektivite olgusuna yer vererek sanatçılara bir başka sanatçı / kolektif / akademisyen / bilim insanı ile işbirliği yapmayı öneriyor. Programımız oldukça yoğun ama depremden sonra programdaki bazı etkinlikleri ertelemek durumunda kaldık. Diğer taraftan kültür sanat etkinliklerinin devam etmesini de önemsiyoruz.

S. Y.: Melike Koçak'ın Metehan

çılar ise şöyle: Arzu Arbak'ın atölye ve sergi kurgusuyla Aliye Altunbilek, Ayşecan Kurtay, Sibel Kaçamak, Suzan Bayazıt ve İpek Yeğinsü; Tuna Pektaş, Nihan Somay ve Eduardo Cruces; Selin Atik; Arnavutluk'tan Marlin Dedaj, Lek M. Gjeshi ve Bora Baboci; Galler'den Mari Rose Pritchard & Julie Upmeyer; İrlanda'dan Anna Macleod ve Kathryn Maguire.

S. D.: Sergi programıyla beraber bir kamusal etkinlik programı da olacak mı neler hedefliyorsunuz?

Seçil Yaylalı: Deprem bizi sarmasının dışında yeniden düşünmeye yöneltti ve programa bir yeni bölüm eklemeye karar verdik. "Bir Sanat pratiği olarak atölye" fikrinden yola çıkarak birlikte olabileceğimiz ve üreteceğimiz, bilgi takasına el verecek daha yoğun anların peşine düştük. Çok yakında bir acik çağrı yayınlayarak sanatçıları atölyeler düzenlemeye davet edeceğiz. Bu atölyeleri sanatçıların iki

yüşler ve toplantılar da gerçekleştirelecek.

S. D.: PASAJ'ın mekân değişiklikleri ne gibi imkânları doğuruyor farklı mekânlara dair gözlemlerinizi neler, sanat üretimi için bir merkezin olduğunu düşünüyor musunuz, değişen İstanbul içinde bu duruma nasıl etkileniyorsunuz?

Z. O.: İstanbul insanı, dokusu ve yapısı açısından yelpazesi çok zengin bir şehir. Bulunduğu mahalleye göre farklılık gösterebiliyor. Bu noktada

Sağ sayfada:
Never Let Me Go, Tunaight, Barena Bianca,
PASAJ@Barın Han, 2022,
photo by Barena Bianca

Çağıl Yurdakul tarafından Mimari müdahale atölyesi - Seçil Yaylalı, İsa Andreu projesi Kentsel Bahçe Laboratuvarı paralel etkinlikler kapsamında 2011, PASAJist

Aşağıda:
OUTPOST, Arzu Arda Koşar & Nancy Popp, Örgü grafiti ve kamusal performans projeleri sunumu - Seçil Yaylalı, İsa Andreu projesi Kentsel Bahçe Laboratuvarı paralel etkinlikler kapsamında 2011, PASAJist

mekan değişikliklerinin PASAJ'ı daha dinamik ve canlı tuttuğunu söyleyebiliriz, çünkü her yeni mekanda yerel ile bağ kuruyor, mekana ve çevresine göre kendini yeniden şekillendiriyor. Yer değiştirdiğimiz her seferde algımız genişliyor bu da yerel gerçeklere odaklanmamıza yardımcı oluyor. Sanat üretimi için ortada bir parça sorun olması daha dinamik bir yapı sağlıyor.

S. D.: Konuk sanatçı programlarınız da olmuştu bunların içeriğinden bahsedebilir misiniz?

S. A.: PASAJ, faaliyette olduğu 12 yıl boyunca 16 sanatçı ve altı stüdyo rezidansı olmak üzere birçok konuk sanatçıyı ağırladı. Tarlabası Konuk Sanatçı programı, 2013-2017 yılları arasında gerçekleşti ve Amerika ve Avrupa'dan 12 farklı sanatçı/sanatçı grubunu konuk etti. Küçük Şeyler Stüdyo Rezidansı "Aklımı kurcalıyor, ruhuma dokunuyor" programı içinde PASAJ'ın Nimet Han'daki çok amaçlı küçük mekanını Mayıs - Eylül 2019 tarihleri arasında üç sanatçıya atölye olarak tahsis etmesiyle başladı ve şu anda da; bize ev sahipliği yapan Barın Han'ın içerisinde devam ediyor. Sanatçıların yapmak istediklerine odaklanmaları için gerekli ortamı sağlamayı amaçlıyor ve üç haftalık sürenin sonunda tek günlük açık atölye günlerinde sanatçıların atölye sürecini ve çalışmalarını tartışabileceği buluşmalar planlıyor.

E. B.: Bunun yanı sıra Ramada Encore Bayrampaşa ile işbirliği içinde İstanbul'un sanayi mahallesinde otelde bir sanatçı rezidansı olan AIR. Bayrampaşa'yı yürütmeye devam ediyor. Bu zamana kadar programda dört sanatçıyı ağırladık; Onur Ceritoğlu, Burak Dikilitaş, Eser Epözdemir ve Ali Kanal. Christian Oxenius kısa bir süre önce bu programa küratör olarak katıldı. Önümüzdeki ay İtalya'dan Paola Anziché'yi ağırlıyoruz. Bayrampaşa'daki yerel konularla, kendi pratiğini nasıl sentezleyecek merak içindeyiz. Paola ayrıca az önce bahsettiğimiz bu atölye programının ilk sanatçısı olacak.

S. Y.: Ayrıca uzun zamandır İrlanda Galway'deki Interface Inagh sanat alanı ile iş birliğindeyiz. Onlar ve yine iletişimde olduğumuz Stockholm'den Detroit Stockholm ile bir *cross residency* (geçişken misafir programı) kurduk. Açık çağrıyla bir sanatçıyı İrlanda'daki partnerimiz Interface Inagh'ın konuk sanatçı programına gönderebileceğiz. PASAJ çevresinden diğer sanatçılara da yeni imkânlar sağlayabilecek bu tür işbirliklerini çoğaltmanın yollarını arıyoruz.

Milletçe büyük kayıplar verdiğimiz deprem felaketinin
üzüntüsü içerisindeyiz.

Tanık olduğumuz tahribatın acısını derinden yaşıyoruz.
Hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza rahmet, yakınlarına sabır ve
yaralananlara acil şifalar diliyoruz.

Bir daha yaşanmamasını dilediğimiz bu felaketin yaralarını birlikte
adım adım sarıp daha güzel günlere hep birlikte yürüyeceğiz.